

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 stycznia 2014 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział II Cywilny Odwoławczy

Przewodniczący Sędzia SO Beata Woźniak

Sędziowie SO Marcin Miczke

SO Wojciech Hyżak

Protokolant sądowy Małgorzata Skorczyk

po rozpoznaniu 17 stycznia 2014 roku w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...)z siedzibą w W.

przeciwko R. B. i B. B.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w Poznaniu

z 10 maja 2013 r. sygn. akt XII C 1132/12

I. zmienia zaskarżony wyrok w pkt 1 w ten sposób, że eliminuje z jego treści sformułowanie „wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 12 września 2012 r. do dnia zapłaty” oraz dodaje po sformułowaniu „KW nr (...)” sformułowanie:”, oddalając powództwo w pozostałej części”.

II. oddala apelację w pozostałym zakresie;

III. zasądza od pozwanych solidarnie na rzecz powoda 1.800 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu odwoławczym.

/-/M. Miczke/-/B/ Woźniak/-/W. Hyżak

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 7 września 2012 r. powód - (...)z siedzibą w W., zastępowany profesjonalnego pełnomocnika - wniósł o zasądzenie od pozwanych R. B.i B. B.kwoty 70.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanych odpowiadających solidarnie do wartości obciążonej hipoteką nieruchomości położonej w R., dla której Sąd Rejonowy (...)w P.prowadzi księgę wieczystą o numerze (...), a ponadto o zasądzenie od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych wraz z kwotą 17 zł tytułem uiszczonej opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że na mocy umowy przelewu wierzytelności z dnia 9 czerwca 2009 r. nabył od (...) S.A. wierzytelność wobec pozwanych z tytułu umowy kredytu gotówkowego zawartej w dniu 18 grudnia 1996 r. Pozwani powyższe roszczenie uznali w całości. Powód podniósł, że wierzytelność, według stanu na dzień 7 września 2012 r., stanowiła łącznie kwotę 842.473,58 zł, przy tym wierzytelność przysługująca stronie powodowej

wobec pozwanych jako dłużników rzeczowych zabezpieczona jest hipoteką zwykłą w kwocie 70.000 zł ustanowioną na przedmiotowej nieruchomości.

W odpowiedzi na pozew z dnia 15 marca 2013 r. pozwani wnieśli o oddalenie powództwa wskazując, że ponieważ umowa kredytowa została zawarta w dniu 18 grudnia 1991 r., a data wymagalności to 01 października 1994 r., roszczenie uległo przedawnieniu. Uznanie długu przez R. B. było niewłaściwe z uwagi na brak kwoty spłaty, terminu spłaty, brak podpisu przedstawiciela banku, co w efekcie nie przerwało biegu przedawnienia. Podobnie oświadczenie B. B., które nie posiada daty. Pozwani wskazali, że nie są dłużnikami rzeczowymi, bowiem są oni pierwotnymi właścicielami. Nadto podnieśli, że w niniejszej sprawie prowadzone było z wniosku (...)postępowanie egzekucyjne, zakończone umorzeniem. Pozwani wskazali, że nie zostali powiadomieni o przeniesieniu wierzytelności na powoda w terminie 21 dni od dnia zawarcia umowy. Podnieśli, że (...)w S.potrącił kwotę 3.500 zł jako udział, a po upadku tego banku wierzytelności przejął (...).

Pismem procesowym z dnia 8 kwietnia 2013 r. powód wskazał, że umowa kredytu została wypowiedziana przez bank w dniu 14 stycznia 1993 r., a zatem na dzień przeniesienia wierzytelności była ona wymagalna. Ponadto wskazał, że zgodnie z art. 77 ustawy o księgach wieczystych i hipotece właścicielowi nieruchomości obciążonej hipoteką nie przysługuje zarzut przedawnienia niezależnie od tego, czy jest dłużnikiem osobistym, czy tylko rzeczowym. Podniesiono, że zawiadomienie pozwanych o przeniesieniu wierzytelności zostało wysłane w terminie 18 dni od dnia przeniesienia wierzytelności określonego w umowie.

Na rozprawie w dniu 26 kwietnia 2013 r. pozwani oświadczyli, że są właścicielami przedmiotowej nieruchomości. Kredyt nie został przez nich spłacony, w związku z czym prowadzona była egzekucja w oparciu o wyciąg z ksiąg bankowych, zakończona umorzeniem postępowania. Pozwani wskazali, że dochodzona kwota powinna wynosić 66.500 zł, a nie 70.000 zł, a kwota ta obejmuje tylko kapitał bez odsetek.

Wyrokiem z 10 maja 2013 r. Sąd Rejonowy zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powoda 70.000 zł z ustawowymi odsetkami od 12 września 2012 r. do dnia zapłaty, ograniczając odpowiedzialność pozwanych do obciążonej hipoteką umowną zwykłą nieruchomości położonej w R., dla której Sąd Rejonowy prowadzi księgę wieczystą nr (...), w pkt 2 zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powoda 7.117 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

18 grudnia 1991 r. R. B. i B. B. zawarli z (...)w S.umowę kredytu na kwotę 700.000.000 starych zł. Kredyt podlegał spłacie do dnia 1 października 1994 r. w kwartalnych ratach. Kredyt podlegał zabezpieczeniu m.in. poprzez ustanowienie hipoteki na nieruchomości, dla której obecnie Sąd Rejonowy (...)w P.prowadzi księgę wieczystą o numerze (...), której współwłaścicielami na zasadzie wspólności majątkowej małżeńskiej są pozwani. Ponadto pozwani mieli wpłacić 5% kredytu na udział członkowski.

Pozwani przedmiotowego kredytu nie spłacili, w związku z czym został on w dniu 14 stycznia 1993 r. wypowiedziany przez (...)w S..

Po likwidacji (...)w S.wierzytelność została przejęta przez (...) Bank (...) S.A.w W.. Z wniosku (...)prowadzone było postępowanie egzekucyjne, zakończone jego umorzeniem.

W oświadczeniu z dnia 10 czerwca 2002 r. R. B. uznał roszczenie (...) S.A. w P. z tytułu przeterminowanego kredytu wraz z naliczonymi odsetkami karnymi do dnia całkowitej spłaty należności, zobowiązując się do spłaty wierzytelności w ratach miesięcznych począwszy od września 2002 r. Oświadczenie o uznaniu roszczenia złożyła również B. B..

W dniu 9 czerwca 2009 r. (...) sprzedał powodowi przedmiotową wierzytelność.

Pismem z dnia 3 lipca 2009 r. (...) zawiadomił R. B. o dokonaniu przelewu wierzytelności na rzecz powoda.

Pismami z dnia 8 czerwca 2012 r. powód wezwał pozwanych do zapłaty kwoty 839.027,22 zł według stanu na dzień 8 czerwca 2012 r., w terminie do dnia 22 czerwca 2012 r. Pisma zostały doręczone w dniu 14 czerwca 2012 r.

Według stanu na dzień 10 września 2012 r. zobowiązanie pozwanych wynosiło łącznie 842.473,58 zł, w tym należność główna w kwocie 102.939,57 zł, odsetki w kwocie 723.123,21 zł oraz koszty w kwocie 16.410,80 zł. Kwota hipoteki zwykłej zabezpieczającej powyższą wierzytelność wynosi 70.000 zł. Powód został wpisany do księgi wieczystej prowadzonej dla nieruchomości pozwanych jako wierzyciel hipoteczny w miejsce (...)S.A.

Powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił w oparciu o złożone do akt sprawy dokumenty (ich kopie), których prawdziwość nie była kwestionowana przez żadną ze stron, a również Sąd nie znalazł podstaw, by to uczynić z urzędu. Okoliczności z nich wynikające Sąd Rejonowy uznał za niesporne. Treść księgi wieczystej prowadzonej dla przedmiotowej nieruchomości została ustalona w oparciu o dostępną elektronicznie każdemu Centralną Bazę Danych Ksiąg Wieczystych (CBDKW).

Sąd I instancji uznał za niewykazane twierdzenia pozwanych, jakoby kwota dochodzona w niniejszym postępowaniu powinna być pomniejszona o 3.500 zł tytułem udziału członkowskiego w (...)w S.. Brak bowiem jakichkolwiek dowodów wskazujących, że kwota ta została w jakikolwiek sposób zaliczona na poczet należnego kapitału.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy zważył co następuje:

Powód legitymację czynną do występowania w niniejszym procesie wywodził z zawartej w dniu 9 czerwca 2009 r. z (...) S.A.w W.umowy sprzedaży wierzytelności, mocą której nabył wierzytelność wynikającą z ww. umowy kredytowej przysługującą (...) S.A.wobec pozwanych, a która to wierzytelność z kolei przysługiwała (...)po przejęciu wierzytelności od pierwotnego wierzyciela pozwanych, tj. (...)w S.. Wskazać przy tym należy, że zgodnie z powszechnie przyjętym stanowiskiem, oddział nie posiada odrębnej podmiotowości prawnej (por. wyr. WSA w Szczecinie z dnia 8 lutego 2006 r., II SA/Sz 984/05, Lex nr 296027; również A. Kidyba, Prawo handlowe, 2008, s. 39 i n.), nie można zatem twierdzić, by (...)w P.był odrębnym podmiotem. Twierdzenia zatem pozwanych w tej kwestii nie mają znaczenia dla sprawy.

Zgodnie z dyspozycją art. 509 § 1 k.c. wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. W myśl § 2 przywołanego przepisu wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o zaległe odsetki. Według art. 510 § 1 k.c. umowa sprzedaży, zamiany, darowizny lub inna umowa zobowiązująca do przeniesienia wierzytelności przenosi wierzytelność na nabywcę, chyba, że przepis szczególny stanowi inaczej albo że strony inaczej postanowiły. W myśl natomiast art. 79 ust. 1. ustawy z dnia 6 lipca 1982 o księgach wieczystych i hipotece, w brzmieniu mającym zastosowanie w niniejszej sprawie na podstawie art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 26 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz niektórych innych ustaw, wierzytelność zabezpieczona hipoteką nie może być przeniesiona bez hipoteki, chyba że ustawa stanowi inaczej. Stosowanie do § 2 cytowanego przepisu hipoteka nie może być przeniesiona bez wierzytelności, którą zabezpiecza.

Zdanie Sądu Rejonowego, poza sporem pozostawała m.in. okoliczność, iż pozwani zawarli z (...)w S.w dniu 18 grudnia 1991 r. umowę kredytu, który został zabezpieczony hipoteką na stanowiącym przedmiot wspólności majątkowej małżeńskiej nieruchomości pozwanych. Niesporna była również okoliczność, iż pozwani nie wywiązali się ze swoich zobowiązań wynikających z ww. umowy. Bezspornym było także, iż powód zawarł w dniu 9 czerwca 2009 r. z (...) S.A.umowę cesji, której przedmiotem była wierzytelność wynikająca z zawartej przez pozwanych z (...)w S.umowy. Zatem okoliczności powyższe, w oparciu o art. 229 i 230 k.p.c., jako przyznane, bądź nie objęte oświadczeniem nie wymagały nawet dowodów jako nie budzące wątpliwości w świetle całokształtu okoliczności sprawy.

Pozwani w celu uwolnienia się od odpowiedzialności za zobowiązanie podnieśli zarzut przedawnienia roszczenia objętego złożonym w niniejszej sprawie pozwem. Wskazywali, iż zobowiązanie wynikające z umowy kredytowej z dnia 18 grudnia 1991r. wymagalne było w dniu 1 października 1994 r., a jako objęte 3-letnim terminem już się przedawniło, w szczególności wobec nie złożenia przez (...)wniosku o podjęcie postępowania egzekucyjnego oraz nie złożenia

wcześniej pozwu ani wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego. Zakwestionowali swoją odpowiedzialność jako dłużników rzeczowych, wskazali na nieprawidłowości w złożonych przez nich oświadczeniach o uznaniu długu, a ponadto wskazali, że w dochodzonej kwocie nie uwzględniono udziału członkowskiego w (...)w S.na kwotę 3.500 zł.

Sąd Rejonowy uznał zarzut przedawnienia roszczenia za nieskuteczny.

Zgodnie z art. 118 kc jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi lat dziesięć, a dla roszczeń o świadczenie okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej – trzy lata. Jako, że roszczenia banku udzielającego kredytu w stosunku do kredytobiorcy – osoby fizycznej nie prowadzącej działalności gospodarczej, są zawsze roszczeniami związanymi z prowadzeniem działalności gospodarczej, ich termin przedawnienia jak słusznie podnieśli pozwani wynosił trzy lata. Również roszczenia o zapłatę wynikające z tytułu przedmiotowej umowy kredytu ulegają trzyletniemu terminowi przedawnienia. Powyższe potwierdza także orzeczenie Sądu Najwyższego, który orzekł, iż termin przedawnienia roszczenia banku wobec osoby niebędącej przedsiębiorcą wynosi trzy lata (wyrok Sądu Najwyższego z 10 października 2003 r. sygn. akt II CK 113/2002, opubl. OSP 2004/11/141; także wyrok Sądu Najwyższego z 24 kwietnia 2003 r. sygn. akt I CKN 316/2001, opubl. OSP 2005/7-8/94). Nadto wskazać należy, iż wraz z należnością główną ulegają przedawnieniu odsetki za opóźnienie (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 24 stycznia 2006 r. sygn. akt I ACa 795/2005, opubl. OSA 2007/5 poz. 15 str. 65; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2005 r. sygn. akt III CZP 42/2004, opubl. OSNC 2005/9/149).

Zgodnie z art. 77 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, w brzmieniu obowiązującym do dnia 20 lutego 2011 r., a mającym zastosowanie w niniejszej sprawie na podstawie art.10 ust. 2 ustawy z dnia 26 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz niektórych innych ustaw, przedawnienie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką nie narusza uprawnienia wierzyciela hipotecznego do uzyskania zaspokojenia z nieruchomości obciążonej. Przepisu tego nie stosuje się do roszczenia o odsetki. Powód dochodził jedynie kwoty kapitału zabezpieczonej hipoteką. Na gruncie ogólnych przepisów prawa cywilnego przedawnienie roszczenia majątkowego (a takim jest zawsze wierzytelność zabezpieczona hipoteką) powoduje, że: „ten, przeciwko komu przysługuje roszczenie, może uchylić się od jego zaspokojenia, chyba że zrzeka się korzystania z zarzutu przedawnienia.” (art. 117 ust. 2 zd. 1 k.c.). Dłużnikowi zatem przysługuje zarzut, który może podnieść przeciwko wierzycielowi, prowadzący do oddalenia powództwa. Na gruncie przepisów ustawy o księgach wieczystych i hipotece rzecz przedstawia się nieco inaczej. Przepisy prawa hipotecznego nie zmieniają ogólnych przepisów regulujących terminy przedawnienia i ich bieg, ograniczają się jednak do określenia skutków nastąpienia przedawnienia dla odpowiedzialności właściciela przedmiotu hipoteki wobec wierzyciela przedawnionej wierzytelności, która była zabezpieczona hipoteką. Art. 77 ustawy o księgach wieczystych i hipotece wprowadza ogólną regułę, że przedawnienie wierzytelności hipotecznej nie wpływa na uprawnienia wierzyciela hipotecznego dotyczące dochodzenia zaspokojenia z przedmiotu hipoteki. W rezultacie właścicielowi przedmiotu hipoteki nie przysługuje zarzut przedawnienia jako skuteczny środek obrony przeciwko powództwu wierzyciela hipotecznego. Powyższe unormowanie ma zastosowanie bez względu na to, czy właścicielem przedmiotu hipoteki jest dłużnik osobisty, czy też osoba trzecia. Podkreślenia wymaga również, że odpowiedzialność osobista pozwanych w żadnej mierze nie wyłącza ich odpowiedzialności rzeczowej, kiedy to, jak miało miejsce w rozpoznawanej sprawie, po ustanowieniu hipoteki nie doszło do przeniesienia własności przedmiotowej nieruchomości. W niniejszej sprawie w związku ze skutecznie podniesionym zarzutem przedawnienia, co nie było co do zasady kwestionowane przez powoda, odpowiedzialność pozwanych za zobowiązania wynikające z ww. umowy nie wygasła, a jedynie ograniczona została do wysokości zabezpieczenia hipotecznego i tylko do nieruchomości obciążonej. Z tych samych względów, bez znaczenia dla odpowiedzialności rzeczowej pozwanych z będącej ich własnością nieruchomości, pozostawały okoliczności złożenia przez pozwanych oświadczeń o uznaniu długu bądź ich wadliwości, nie złożenia dalszych wniosków egzekucyjnych po umorzeniu poprzedniego postępowania bądź też braku bankowych tytułów egzekucyjnych. Okoliczności te bowiem na odpowiedzialność opartą o art. 77 powołanej ustawy nie miały wpływu.

Odpowiedzialność rzeczowa polega na tym, że wierzyciel hipoteczny może zaspokoić swą wierzytelność z określonej rzeczy bez względu na to czyją jest ona własnością. Jednakże tylko i wyłącznie z obciążonej rzeczy (nieruchomości).

Ponadto okolicznościami całkowicie bez wpływu dla rozstrzygnięcia sprawy pozostawały kwestie skuteczności zawiadomienia pozwanych w terminie 21 dni o cesji wierzytelności – skoro pozwani nie spełnili świadczenia do rąk poprzedniego wierzyciela i nie dokonywali także innych czynności w rozumieniu art. 512 kc oraz braku udziału w niniejszej sprawie przedstawiciela (...) – skoro udział taki nie jest wymagany przepisami powszechnie obowiązującymi oraz umowy z dnia 9 czerwca 2009 r., a pozwani nie wskazali też, w jaki sposób powyższe okoliczności wpływały na rozstrzygnięcie sprawy.

Sąd miał na uwadze, że pozwani podnosili, iż kwota dochodzonego roszczenia powinna wynosić 66.500 zł, a nie 70.000 zł, bowiem ich udział członkowski w (...)w S.zamykał się w kwocie 3.500 zł. Jakkolwiek z umowy kredytu z dnia 18 grudnia 1991 r. rzeczywiście wynika, że pozwani zobowiązani byli do uiszczenia wpłaty w wysokości 5% kredytu z tego tytułu, to jednocześnie wysokość wierzytelności pieniężnej przysługującej powodowi została wskazana na 70.000 zł, co wynika z treści działu IV księgi wieczystej (...). Brak podstaw by przyjąć, wobec braku jakichkolwiek dowodów, by kwota wkładu została przeznaczona na częściową spłatę kapitału (kredytu). Nie zachodzą zatem przesłanki do umniejszenia kwoty wynikającej z treści hipoteki obciążającej nieruchomości pozwanych. Innych okoliczności pozwani, zgodnie z art. 6 kc, nie wykazali.

Mając powyższe na uwadze, w oparciu o powołane wyżej normy prawne wynikające ze wskazanych przepisów prawa, Sąd Rejonowy przyjął, iż powód mógł skutecznie domagać się roszczenia objętego pozwem. Wobec tego Sąd I instancji, uwzględniając normę wynikającą z art. 319 kpc, orzekł jak w pkt. 1 wyroku.

O kosztach procesu Sąd Rejonowy orzekł w pkt. 2 wyroku, na podstawie art. 98 kpc i art. 108 § 1 zd. 1 kpc, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu i obciążył nimi solidarnie pozwanych. Na koszty procesu składały się: kwota 3.600 zł ustalona w oparciu § 2 i 3 oraz § 6 pkt. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2002r., nr 163, poz. 1349 ze zm.), opłata sądowa od pozwu w kwocie 3.500 zł ustalona na podstawie art. 13 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U.05.167.1398 ze zm.) i opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł ustalona na podstawie art. 1 ust. 1 pkt 2 i pkt. IV załącznika ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. nr 225, poz. 1635 ze zm.). Łącznie kwota 7117,00 zł.

Apelację złożyli pozwani. Zaskarżyli wyrok w całości, wnosząc o jego zmianę i oddalenie powództwa oraz zasądzenie na ich rzecz solidarnie od powoda kosztów procesu za obie instancje, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji, przy uwzględnieniu kosztów dotychczasowego postępowania. Zarzucili Sądowi Rejonowemu dokonanie ustaleń faktycznych niezgodnych z materiałem dowodowym zebrany w sprawie. Nie wyjaśnili jednak ani w treści zarzutu, ani w uzasadnieniu apelacji, na czym ta niezgodność polega. Podnieśli, a w istocie powtórzyli zarzut przedawnienia roszczenia.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie od pozwanych solidarnie zwrotu kosztów procesu za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja okazała się częściowo zasadna.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego i przyjmuje je za własne (art.382 kpc). Podziela także częściowo rozważania prawne Sądu Rejonowego.

Apelujący nie wyjaśnili, na czym polega niezgodność ustaleń faktycznych z materiałem dowodowym zebrany w sprawie. Nie kwestionowali w istocie faktów ustalonych przez Sąd Rejonowy, które były bezsporne. Kwestionowali w istocie jedynie to, że Sąd Rejonowy nie uwzględnił zarzutu przedawnienia roszczenia. Ich zarzut okazał się częściowo zasadny.

Sąd Rejonowy rozważając, czy doszło do przedawnienia wierzytelności, nie przesądził, czy tak w istocie jest. Przesądzenie tego miało znaczenie dla zakresu odpowiedzialności pozwanych w zakresie ustawowych odsetek od należności głównej.

Słusznie Sąd I instancji powołał jako materialną przesłankę rozstrzygnięcia art.77 ustawy o księgach wieczystych i hipotece (ukwih). Przepis ten, stosowany w niniejszej sprawie w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 13 ustawy z dnia 26 czerwca 2009 r. (Dz.U.2009.131.1075) o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz niektórych innych ustaw, zmieniającej nin. ustawę z dnia 20 lutego 2011 r., na podstawie art.10 ust.2 ustawy zmieniającej, stanowi, że przedawnienie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką nie narusza uprawnienia wierzyciela hipotecznego do uzyskania zaspokojenia z nieruchomości obciążonej. Przepisu tego nie stosuje się do roszczenia o odsetki. Jak wskazuje się w doktrynie prawa, przedawnienie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką pociąga za sobą tylko skutki w sferze obligacyjnej. Nie pozbawia natomiast wierzyciela hipotecznego uprawnienia do zaspokojenia się z nieruchomości, co oznacza, że właścicielowi nieruchomości obciążonej nie przysługuje zarzut przedawnienia i to niezależnie od tego, czy jest też dłużnikiem osobistym, czy tylko rzeczowym. Odpowiedzialność rzeczowa jest wyłączna, dłużnik osobisty może bowiem obronić się zarzutem przedawnienia, jeżeli nie jest jednocześnie dłużnikiem rzeczowym (art. 117 k.c.). Jeżeli nim jest, a dojdzie do przedawnienia i dłużnik zgłosi taki zarzut, to będzie odpowiadał tylko rzeczowo, a sąd, uwzględniając powództwo, ograniczy, zgodnie z art. 319 k.p.c., jego odpowiedzialność do obciążonej nieruchomości. Przepis ten wzmacnia pozycję prawną wierzyciela hipotecznego w stosunku do właściciela obciążonej nieruchomości. (Ewa Bałan-Gonciarz, Helena Ciepła Komentarz do art.77 ustawy o księgach wieczystych i hipotece stan prawny na 1.11.2011 r. LEX).

Pozwani są dłużnikami osobistymi i rzeczowymi. W związku z tym jako dłużnicy osobiści mają prawo bronić się zarzutem przedawnienia – art.117 § 2 kc. Natomiast prawo to nie służy im co do zasady jako dłużnikom rzeczowym, o czym przesądza art.77 ukwih w brzmieniu przywołanym wyżej. Z jednym wszakże wyjątkiem odnoszącym się do roszczenia o odsetki, co wynika ze zdania drugiego art.77 ukwih w tym samym brzmieniu. Przepis nie rozróżnia, czy chodzi o odsetki umowne, czy ustawowe, stosuje się go więc do każdego rodzaju odsetek. Hipoteka zwykła, zgodnie z treścią art.69 ukwih, zabezpiecza także roszczenia o odsetki ustawowe za opóźnienie (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2005 r. III CZP 24/05 OSNC 2006/4/60, Prok.i Pr.-wkł. 2006/5/49, Biul.SN 2005/5/7, Pr.Bankowe 2006/1/22, M.Prawn. 2005/12/570, M.Prawn. 2006/19/1045 i jej uzasadnienie). Powód dochodził odsetek ustawowych od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Nie wyjaśnił, na jakiej podstawie prawnej, ale należy uznać, że skoro dochodził odsetek ustawowych, to chodzi o odsetki za opóźnienie na podstawie art.481 § 1 i 2 kc. Z kolei pozwani, na podstawie art.77 zdanie drugie ukwih., mogą bronić się zarzutem przedawnienia w zakresie roszczenia o odsetki ustawowe.

Rację ma Sąd Rejonowy, że w zakresie wierzytelności powoda termin przedawnienia wynosi 3 lata na podstawie art.118 kc, bo dotyczy roszczenia związanego z prowadzeniem działalności gospodarczej. Na podstawie umowy kredytu o kredyt gotówkowy z 18 grudnia 1991 r., kredyt kwocie 700.000.000 st. zł miał zostać spłacony z odsetkami umownymi 62% w skali roku (oprocentowanie zmienne) do 1 października 1994 r. w ratach kwartalnych. Umowa została wypowiedziana przez bank pismem z 14 stycznia 1993 r. z dniem jego doręczenia, to jest 19 stycznia 1993 r. (k.108-109). Na dzień wypowiedzenia wymagalna była kwota główna 700.000.000 st. zł oraz odsetki umowne. Bieg przedawnienia roszczenia rozpoczął się zatem 19 stycznia 1993 r. i zakończył się z dniem 19 stycznia 1996 r. Toczyło się co prawda postępowanie egzekucyjne, jednak w aktach brak materiału dowodowego pozwalającego na ustalenie, czy wszczęto je przed upływem terminu przedawnienia, to jest przed 19 stycznia 1996 r., a więc, czy został przerwany bieg terminu przedawnienia na podstawie art.123 § 1 pkt 1 kc. Udowodnienie tej okoliczności obciążało powoda na podstawie art.6 kc, bo on z niej wywodził skutki prawne. Wszelkie dalsze zdarzenia nie spowodowały zniweczenia przedawnienia roszczenia. W szczególności oświadczenia o uznaniu długu z 10 czerwca 2002 i z 21 stycznia 2002 r., bo uznanie roszczenia (art.123 § 1 pkt 2 kc) może skutecznie przerwać bieg terminu przedawnienia, jeżeli zostaje złożone w jego trakcie, a nie po zakończeniu. Uznanie roszczenia, które nastąpiło po przedawnieniu roszczenia, nie może przerwać biegu terminu przedawnienia, jednak może ono zawierać zrzeczenie się zarzutu przedawnienia, jeżeli z treści oświadczenia lub okoliczności, w których zostało złożone, wynika taka wola dłużnika. (tak min. wyrok Sądu

Najwyższego z dnia 12 października 2006 r. I CSK 119/06 LEX nr 395217). W tej sprawie powód nawet nie twierdził, że okoliczności złożenia przez pozwanych oświadczeń wskazywały na ich wolę zrzeczenia się zarzutu przedawnienia.

Skoro przedawnione jest roszczenie główne (o zapłatę kwoty 70.000 zł), to w sytuacji podniesienia zarzutu przedawnienia powództwo o zapłatę tej kwoty z ustawowymi odsetkami za opóźnienie zostałyby oddalone. Roszczenie o odsetki za opóźnienie przedawnia się bowiem najpóźniej z chwilą przedawnienia się roszczenia głównego. (uchwała Sądu Najwyższego 7 sędziów z dnia 26 stycznia 2005 r. III CZP 42/2005 OSNC 2005/9/149, Prok. i Pr.-wkł. 2005/6/30, OSP 2006/1/1, Wokanda 2005/3/1, Biul.SN 2005/1/9, M.Prawn. 2005/4/178, M.Prawn. 2005/13/647). Skoro art.77 zdanie drugie kwih pozwala na skorzystanie przez dłużników rzeczowych z zarzutu przedawnienia w zakresie roszczenia odsetkowego, to podniesienie tego zarzutu skutkuje ubezskutecznieniem żądania powoda w zakresie odsetek ustawowych od kwoty roszczenia głównego.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok orzekając jak w pkt I wyroku z 24 stycznia 2014 r.

W pozostałym zakresie, to jest co do żądania głównego, Sąd Okręgowy oddalił apelację na podstawie art.385 kpc jako bezzasadną z przyczyn wskazanych wyżej. Dotyczy to także kosztów procesu, skoro ostatecznie pozwani wygrali w I instancji jedynie w zakresie odsetek ustawowych, a przegrali w całości w zakresie roszczenia głównego.

Pozwani wygrali w postępowaniu odwoławczym jedynie w zakresie odsetek ustawowych od żądania głównego, przegrali w całości w zakresie samego żądania głównego. Dlatego ich należy obciążyć kosztami postępowania odwoławczego na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc w zw. z art.391 § 1 kpc. Pozwani byli zwolnieni od opłaty od apelacji. Na koszty postępowania odwoławczego złożyła się więc tylko kwota 1.800 zł tytułem wynagrodzenia radcy prawnego powoda obliczona na podstawie § 12 ust.1 pkt 1 w zw. z § 6 pkt 6 rozporządzenia MS z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

/-/M. Miczke/-/B. Woźniak/-/W. Hyżak